

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

zo 6. decembra 2005 *

Vo veci C-461/03,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím College van Beroep voor het bedrijfsleven (Holandsko) z 24. októbra 2003 a doručený Súdnemu dvoru 4. novembra 2003, ktorý súvisí s konaním:

Gaston Schul Douane-expediteur BV

proti

Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda V. Skouris, predsedovia komôr P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas a J. Malenovský, sudcovia N. Colneric (spravodajkyňa), S. von Bahr, J. N. Cunha Rodrigues, R. Silva de Lapuerta, K. Lenaerts, G. Arestis, A. Borg Barthet a M. Ilešič,

* Jazyk konania: holandčina.

generálny advokát: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
tajomník: R. Grass,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- holandská vláda, v zastúpení: H. G. Sevenster a N. A. J. Bel, splnomocnení zástupcovia,

- Komisia Európskych spoločností, v zastúpení: T. van Rijn a M. van Beek, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 30. júna 2005,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 234 ES, ako aj platnosti článku 4 ods. 1 a 2 nariadenia Komisie (ES) č. 1423/95 z 23. júna 1995, ktorým sa stanovujú vykonávacie pravidlá pre dovoz výrobkov v sektore cukru okrem melasy (Ú. v. ES L 141, s. 16; Mim. vyd. 03/017, s. 388).

- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi Gaston Schul Douane-expediteur BV (ďalej len „Gaston Schul“) a Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (ďalej len „ministerstvo pôdohospodárstva“) vo veci dovozu cukru z cukrovej trstiny.

Právny rámec

- 3 Podľa článku 234 ES:

„Súdny dvor má právomoc vydať predbežný nález o otázkach, ktoré sa týkajú:

- a) výkladu tejto zmluvy,
- b) platnosti a výkladu aktov orgánov Spoločenstva a ECB,
- c) výkladu štatútov orgánov zriadených aktom Rady, ak to tak tieto štatúty stanovujú.

Ak je takáto otázka predložená niektorému súdu členského štátu a tento súd usúdi, že rozhodnutie o tejto otázke je nevyhnutné pre vydanie rozhodnutia, môže požiadať Súdny dvor, aby o nej vydal nález.

Ak je takáto otázka predložená v priebehu súdneho konania na súde členského štátu, proti ktorého rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva, tento súd postúpi vec Súdnemu dvoru.“

- 4 Dohoda o poľnohospodárstve uvedená v prílohe 1A dohody o zriadení Svetovej obchodnej organizácie (ďalej len „WTO“) a schválená v mene Spoločenstva článkom 1 ods. 1 prvou zarážkou rozhodnutia Rady 94/800/ES z 22. decembra 1994 týkajúceho sa uzavretia dohôd v mene Európskeho spoločenstva, pokiaľ ide o záležitosti v rámci jeho kompetencie, ku ktorým sa dospelo na Uruguajskom kole multilaterálnych rokovaní (1986 — 1994) (Ú. v. ES L 336, s. 1; Mim. vyd. 11/021, s. 80) stanovuje vo svojom článku 5 ods. 1 písm. b) a článku 5 ods. 5:

„1. Napriek ustanoveniam článku II ods. 1 b) GATT 1994, ktorýkoľvek člen sa môže odvolať na ustanovenia ďalej uvedených odsekov 4 a 5... ak:

a) ...

b) cena, za ktorú dovozy takéhoto výrobku môžu vstúpiť na colné územie člena [WTO] poskytujúcej koncesiu, je stanovená na báze dovoznej ceny CIF príslušnej dodávky, vyjadrená v domácej mene a klesá pod počiatočnú cenu rovnajúcu sa priemeru referenčnej ceny príslušného výrobku za obdobie rokov 1986 až 1988.

...

5. Dodatočné clo vyrubené podľa odseku 1 b) bude stanovené v súlade s týmto postupom:

...“

- 5 Článok 15 ods. 3 nariadenia Rady (EHS) č. 1785/81 z 30. júna 1981 o spoločnej organizácii trhu s cukrom [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 177, s. 4) zmeneného a doplneného nariadením Rady č. 3290/94 z 22. decembra 1994 o úpravách a prechodných opatreniach požadovaných v odvetví poľnohospodárstva na účely realizácie dohôd, ktoré sa uzatvorili počas Uruguajského kola multilaterálnych obchodných rokovaní (Ú. v. ES L 349, s. 105; Mim. vyd. 11/021, s. 432, ďalej len „základné nariadenie“) stanovuje, že „dovozné ceny, ktoré je potrebné brať do úvahy pri ukladaní dodatočného dovozného cla, sa stanovujú na základe dovozných cien CIF príslušnej zásielky“ a že „dovozné ceny CIF sa preto budú kontrolovať v porovnaní s reprezentatívnymi cenami za tento výrobok na svetovom trhu alebo na dovoznom trhu spoločenstva za tento výrobok“.
- 6 Komisia Európskych spoločenstiev prijala nariadenie č. 1423/95 pre stanovenie vykonávacích pravidiel základného nariadenia. Podľa článku 4 ods. 1 a 2 predmetného nariadenia č. 1423/95:

„1. Pokiaľ nebola podaná žiadosť uvedená v odseku 2, alebo ak je dovozná cena CIF príslušnej zásielky uvedená v tom istom odseku nižšia ako príslušná reprezentatívna cena stanovená Komisiou, potom dovoznou cenou CIF uvedenej zásielky, ktorú je nutné vziať do úvahy pri uložení dodatkového cla, je reprezentatívna cena uvedená v článku 1 ods. 2 alebo 3.

2. Pokiaľ je cena CIF príslušnej zásielky vyššia ako príslušná reprezentatívna cena uvedená v článku 1 ods. 2 alebo 3, môže dovozca na základe žiadosti, ktorú je potrebné v okamihu prijatia dovozného prehlásenia predložiť príslušnému orgánu dovážajúceho členského štátu, docieliť to, že na účely stanovenia dodatkového cla sa použije buď dovozná cena CIF príslušnej zásielky bieleho cukru alebo surového cukru prevedená na štandardnú kvalitu podľa definície v článku 1 nariadenia (EHS) č. 793/72 a v článku 1 nariadenia (EHS) č. 431/68, alebo prípadne ekvivalentná cena výrobku, na ktorý sa vzťahuje kód KN 1702 90 99.

Dovozná cena CIF príslušnej zásielky sa prevedie na cenu cukru štandardnej kvality tak, že sa upraví podľa príslušných ustanovení článku 5 nariadenie (EHS) č. 784/68.

V takých prípadoch sa dovozná cena CIF príslušnej zásielky použije na účely stanovenia dodatkového cla za predpokladu, že príslušná strana predloží príslušným orgánom dovážajúceho členského štátu minimálne tieto doklady:

- kúpnu zmluvu alebo akýkoľvek iný rovnocenný doklad,

- poistnú zmluvu,

- faktúru,

- prepravnú zmluvu (v prípade potreby),

- osvedčenie o pôvode,

- v prípade námornej prepravy nákladný list,

a to do tridsiatich dní od dňa, keď bola prijatá dovozná deklarácia.

Príslušný členský štát môže k doloženiu žiadosti požadovať ďalšie údaje a dokumenty.

Príslušné dodatkové clo stanovené Komisiou sa použije od okamihu podania žiadosti.

Avšak rozdiel medzi príslušným dodatkovým clom stanoveným Komisiou a dodatkovým clom stanoveným na základe dovoznej ceny CIF príslušnej zásielky má za následok, pokiaľ o to príslušná strana požiadala, že sa použije článok 248 nariadenia Komisie (EHS) č. 2454/93 a uvedená príslušná strana zloží zábezpeku.

Zábezpeka sa uvoľní, akonáhle príslušný orgán dovážajúceho členského štátu prijme žiadosť na základe dokladov, ktoré príslušná strana predložila.

Príslušný orgán príslušného členského štátu žiadosť zamietne, pokiaľ usúdi, že predložené doklady nie sú pre prijatie žiadosti dostačujúce.

Pokiaľ orgán žiadosť neprijme, zábezpeka prepadá.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 7 Dňa 6. mája 1998 spoločnosť Gaston Schul podala dovozné colné vyhlásenie na 20 000 kg surového cukru z cukrovej trstiny pochádzajúceho z Brazílie za cenu CIF 31 916 NLG. Suma dlžného dovozného cla, ako bola oznámená 13. mája 1998 colnými orgánmi s poznámkou „overenie vykonané bez opravy“, predstavovala 20 983,70 NLG. Dňa 4. augusta 1998 colný inšpektor okresu Roosendaal konajúci v mene ministerstva pôdohospodárstva zaslal spoločnosti Gaston Schul rozhodnutie o vyrubení cla, ktorým ju vyzval na úhradu sumy 4 968,30 NLG ako „poľnohospodárskeho poplatku“. Tento poplatok bol vypočítaný takýmto spôsobom: 20 000 kg násobené 24,841182 NLG (11,11 ecu) ako dodatočné dovozné clo a delené 100 kg. Po neúspešnom odvolaní voči tomuto colnému výmeru spoločnosť Gaston Schul podala žalobu na vnútroštátnom súde.
- 8 Tento najprv konštatoval, že článok 15 základného nariadenia zavádzajúci režim dodatočných ciel v odvetví cukru je identický s článkom 5 nariadenia Rady (EHS) č. 2777/75 z 29. októbra 1975 o spoločnej organizácii trhu s hydinovým mäsom (Ú. v. ES L 282, s. 77; Mim. vyd. 03/002, s. 138) zmeneného a doplneného nariadením č. 3290/94, keďže tieto dve ustanovenia boli vo svojej aktuálnej podobe prijaté v rovnaký deň.
- 9 V uvedenom odvetví hydinového mäsa a vaječ Súdny dvor svojím rozsudkom z 13. decembra 2001, Kloosterboer Rotterdam (C-317/99, Zb. s. I-9863) vyhlásil neplatnosť článku 3 ods. 1 a 3 nariadenia Komisie (ES) č. 1484/95 z 28. júna 1995, ktorým sa stanovujú podrobné pravidlá uplatňovania systému dodatočných dovozných ciel a stanovujúce dodatočné dovozné clá v sektoroch hydinového mäsa,

vajec a pre vaječný albumín, a ktorým sa zrušuje nariadenie č. 163/67/EHS (Ú. v. ES L 145, s. 47; Mím. vyd. 03/017, s. 437), v rozsahu, v akom stanovuje, že tam uvedené dodatočné dovozné clo sa v zásade určí na základe reprezentatívnej ceny uvedenej v článku 2 ods. 1 nariadenia č. 1484/95 a že toto clo je určené na základe dovoznej ceny CIF príslušnej zásielky, iba ak o to dovozca požiada. Podľa tohto rozsudku Komisia prekročila hranice svojej výkonnej právomoci.

- 10 Vnútroštátny súd sa domnieva, že odseky 1 a 3 článku 3 predmetného nariadenia, vyhlásené Súdnym dvorom za neplatné, sú v bodoch, ktoré Súdny dvor bral do úvahy, zhodné s ustanoveniami odsekov 1 a 2 článku 4 nariadenia č. 1423/95. V oboch prípadoch ide o základné nariadenie stanovujúce podľa článku 5 dohody o poľnohospodárstve uvedenej v prílohe 1A dohody o zriadení WTO, že dodatočné dovozné clo je vypočítané na základe ceny CIF, zatiaľ čo vo vykonávacom nariadení Komisie je výpočet tohto dodatočného cla na základe reprezentatívnej ceny postavený ako všeobecné pravidlo.
- 11 Článok 4 ods. 1 a 2 nariadenia č. 1423/95 je teda nezlučiteľný s článkom 15 základného nariadenia.
- 12 Odkazujúc na rozsudok z 22. októbra 1987, Foto-Frost (314/85, Zb. s. 4199), vnútroštátny súd konštatuje, že iba Súdnemu dvoru prislúcha rozhodovať o neplatnosti aktu inštitúcií Spoločenstva.
- 13 Vnútroštátny súd však uvádza, že otázka, či by to mohlo byť inak vo vnútroštátnom spore, akým je spor vo veci samej, kde vzniká otázka platnosti ustanovení, ktoré zodpovedajú iným ustanoveniam práva Spoločenstva, ktoré už Súdny dvor vyhlásil za neplatné rozhodnutím o prejudiciálnej otázke, akým je už citovaný rozsudok Kloosterboer Rotterdam, vyžaduje výklad článku 234 tretieho odseku ES.

- 14 Za týchto okolností College van Beroep voor het bedrijfsleven rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

- „1. Má vnútroštátny súd uvedený v článku 234 treťom odseku ES povinnosť obrátiť sa na Súdny dvor s otázkou, aká nasleduje, o platnosti ustanovení nariadenia, hoci Súdny dvor už vyhlásil za neplatné určité obdobné ustanovenia iného porovnateľného nariadenia, alebo je možné, aby tento vnútroštátny súd neuplatňoval skôr uvedené ustanovenia vzhľadom na osobitnú podobnosť s ustanoveniami vyhlásenými za neplatné?
2. Je článok 4 ods. 1 a 2 nariadenia... č. 1423/95... neplatný v rozsahu, v akom stanovuje, že v ňom uvedené dodatočné clo musí byť v zásade určené na základe reprezentatívnej ceny podľa článku 1 ods. 2 nariadenia... č. 1423/95... a okrem toho stanovuje, že toto clo má byť vypočítané na základe dovoznej ceny CIF príslušnej zásielky iba vtedy, ak dovozca podá žiadosť s týmto cieľom?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

- 15 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či článok 234 tretí odsek ES ukladá vnútroštátnemu súdu, proti ktorého rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva, povinnosť obrátiť sa na Súdny dvor s otázkou týkajúcou sa platnosti ustanovení nariadenia, hoci Súdny dvor už vyhlásil obdobné ustanovenia porovnateľného nariadenia za neplatné.

- 16 Čo sa týka otázok výkladu, z rozsudku zo 6. októbra 1982, Cilfit a i. (283/81, Zb. s. 3415, bod 21) vyplýva, že súd, proti ktorého rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva, je povinný, ak je mu predložená otázka výkladu práva Spoločenstva, podriaďiť sa svojej povinnosti predložiť vec, pokiaľ nekonštatoval, že predložená otázka nie je relevantná, alebo že predmetné ustanovenie Spoločenstva už bolo predmetom výkladu zo strany Súdneho dvora, alebo že správna aplikácia práva Spoločenstva je tak zrejmá, že nenecháva priestor pre akúkoľvek rozumnú pochybnosť (pozri tiež rozsudok z 15. septembra 2005, Intermodal Transports, C-495/03, Zb. s. I-8151, bod 33).
- 17 Naopak, z bodu 20 už citovaného rozsudku Foto-Frost vyplýva, že vnútroštátne súdy nie sú príslušné na to, aby samy konštatovali neplatnosť aktov inštitúcií Spoločenstva.
- 18 Za určitých podmienok je možné v prípade konania o nariadení predbežného opatrenia odchyliť sa od pravidla, podľa ktorého nemajú vnútroštátne súdy právomoc na to, aby samy konštatovali neplatnosť aktov Spoločenstva (rozsudok Foto-Frost, už citovaný, bod 19; pozri v tomto zmysle tiež rozsudky z 24. mája 1977, Hoffmann-La Roche, 107/76, Zb. s. 957, bod 6; z 27. októbra 1982, Morson a Jhanjan, 35/82 a 36/82, Zb. s. 3723, bod 8; z 21. februára 1991, Zuckerfabrik Süderdithmarschen a Zuckerfabrik Soest, C-143/88 a C-92/89, Zb. s. I-415, body 21 a 33, a z 9. novembra 1995, Atlanta Fruchthandels-gesellschaft a i. (I), C-465/93, Zb. s. I-3761, body 30, 33 a 51).
- 19 Naopak, výklad uvedený v už citovanom rozsudku Cilfit a i., týkajúci sa otázok výkladu, nemôže byť rozširovaný na otázky týkajúce sa platnosti aktov Spoločenstva.

- 20 Na úvod je potrebné poznamenať, že dokonca v prípadoch na prvý pohľad podobných nemožno vylúčiť, že dôkladné skúmanie ukáže, že ustanovenie, ktorého platnosť je sporná, nemôže byť stotožňované s ustanovením už vyhláseným za neplatné, najmä z dôvodu rozdielov právneho prípadne skutkového kontextu.
- 21 Právomoci priznané Súdnemu dvoru článkom 234 ES majú v podstate za cieľ zabezpečiť jednotné uplatňovanie práva Spoločenstva vnútroštátnymi súdmi. Táto požiadavka jednotnosti je osobitne naliehavá, pokiaľ ide o platnosť aktu Spoločenstva. Rozdielny prístup súdov členských štátov v otázke platnosti aktov Spoločenstva by mohol ohroziť samotnú jednotnosť právneho poriadku Spoločenstva a poškodiť základnú požiadavku právnej istoty (rozsudok Foto-Frost, už citovaný, bod 15).
- 22 Možnosť vnútroštátneho súdu rozhodovať o neplatnosti aktu Spoločenstva by navyše nebola zlučiteľná s potrebnou súdržnosťou systému súdnej ochrany zavedeného Zmluvou ES. V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že návrh na začatie prejudiciálneho konania o posúdení platnosti predstavuje, rovnako ako žaloba o neplatnosť, spôsob kontroly zákonnosti aktov Spoločenstva. Svojimi článkami 230 ES a 241 ES na jednej strane a svojím článkom 234 ES na strane druhej Zmluva stanovila kompletný systém postupov a prostriedkov určených na zabezpečenie kontroly zákonnosti aktov inštitúcií, zverujúc ich súdu Spoločenstva (pozri rozsudky z 23. apríla 1986, Parti écologiste „Les Verts“/Parlament, 294/83, Zb. s. 1339, bod 23; Foto-Frost, už citovaný, bod 16, a z 25. júla 2002, Unión de Pequeños Agricultores, C-50/00 P, Zb. s. I-6677, bod 40).
- 23 Nemožno sa odvolávať na skrátenie doby konania s cieľom ospravedlniť zásah do výlučnej právomoci súdu Spoločenstva rozhodovať o platnosti práva Spoločenstva.

24 Okrem toho je potrebné zdôrazniť, že je to súd Spoločenstva, ktorý je najkompetentnejší pre rozhodovanie o platnosti aktov Spoločenstva. Inštitúcie Spoločenstva, ktorých akty sú sporné, majú totiž v zmysle článku 23 Štatútu Súdneho dvora právo vstúpiť do konania pred Súdnym dvorom na obranu platnosti svojich aktov. Okrem toho, Súdny dvor môže, v zmysle článku 24 druhého odseku predmetného štatútu, žiadať od inštitúcií Spoločenstva, ktoré nie sú účastníkmi konania, aby poskytli všetky informácie, ktoré považuje za potrebné pre konanie (pozri rozsudok Foto-Frost, už citovaný, bod 18).

25 Zo súhrnu vyššie uvedených úvah vyplýva, že na prvú otázku je potrebné odpovedať, že článok 234 tretí odsek ES ukladá vnútroštátnemu súdu, proti ktorého rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva, povinnosť obrátiť sa na Súdny dvor s otázkou týkajúcou sa platnosti ustanovení nariadenia, hoci Súdny dvor už vyhlásil obdobné ustanovenia porovnateľného nariadenia za neplatné.

O druhej otázke

26 Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd pýta, či je článok 4 ods. 1 a 2 nariadenia č. 1423/95 neplatný v rozsahu, v akom stanovuje, že v ňom uvedené dodatočné clo musí byť v zásade určené na základe reprezentatívnej ceny podľa článku 1 ods. 2 toho istého nariadenia a okrem toho stanovuje, že toto clo má byť vypočítané na základe dovozného CIF príslušnej zásielky iba vtedy, ak dovozca podá žiadosť s týmto cieľom.

27 Zo znenia článku 15 ods. 3 prvého pododseku základného nariadenia jasne vyplýva, že ako základ pre určenie dodatočného dovozného cla môže slúžiť iba dovozná cena CIF príslušnej zásielky.

- 28 Uplatnenie tohto pravidla nepodlieha žiadnej podmienke a nepozná žiadnu výnimku.
- 29 Článok 15 ods. 3 druhý pododsek jednoznačne stanovuje, že reprezentatívna cena predmetného výrobku sa berie do úvahy iba s cieľom overenia správnosti dovoznej ceny CIF.
- 30 Naopak, článok 4 ods. 1 a 2 nariadenia č. 1423/95 podriaďuje zohľadnenie dovoznej ceny CIF pri určení dodatočného cla podmienke, že dovozca pre tento účel podal oficiálnu žiadosť s pripojením určitých dôkazných listín a ukladá vo všetkých iných prípadoch brať do úvahy reprezentatívnu cenu, čo je postavené ako všeobecné pravidlo.
- 31 Keďže článok 15 ods. 3 základného nariadenia neuvádza žiadnu výnimku z pravidla určenia dodatočného cla na základe dovoznej ceny CIF, článok 4 ods. 1 a 2 nariadenia č. 1423/95 je v rozpore s týmto ustanovením.
- 32 Na druhú otázku je teda potrebné odpovedať tak, že článok 4 ods. 1 a 2 nariadenia č. 1423/95 je neplatný v rozsahu, v akom stanovuje, že dodatočné clo, ktoré uvádza, je v zásade určené na základe reprezentatívnej ceny podľa článku 1 ods. 2 toho istého nariadenia a že toto clo má byť určené na základe dovoznej ceny CIF príslušnej zásielky iba vtedy, ak o to dovozca požiada.

O trovách

- 33 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

1. Článok 234 tretí odsek ES ukladá vnútroštátnemu súdu, proti ktorého rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva, povinnosť obrátiť sa na Súdny dvor s otázkou týkajúcou sa platnosti ustanovení nariadenia, hoci Súdny dvor už vyhlásil obdobné ustanovenia porovnateľného nariadenia za neplatné.
2. Článok 4 ods. 1 a 2 nariadenia Komisie (ES) č. 1423/95 z 23. júna 1995, ktorým sa stanovujú vykonávacie pravidlá pre dovoz výrobkov v sektore cukru okrem melasy, je neplatný v rozsahu, v akom stanovuje, že v ňom uvedené dodatočné clo je v zásade určené na základe reprezentatívnej ceny uvádzanej v článku 1 ods. 2 tohto nariadenia a že toto clo má byť určené na základe dovozných cien CIF príslušnej zásielky iba vtedy, ak o to dovozca požiada.

Podpisy